

Rapport från arbetsgruppen för demokratifrågor

Juni 2020

Innehåll

1. <i>Inledning</i>	2
2. Demokratisk struktur på regions- och nationell nivå	4
3. Medlemmarnas styrmedel: Verksamhetsplan och budget.....	9
4. Medlemmarnas styrmedel: Motioner	12
5. Nomineringskommittén	14
6. Ökat deltagande på riksstämman	16
7. Avstånd - resor och distansdeltagande	19
8. Riksstämmans upplägg	22
9. Konsensusmetoden.....	24
10. Inkludera barnen	28
11. Slutord	30
12. Referenser	31
13. Bilagor.....	32

1. Inledning

I början av 2019 tillsatte Equmenias styrelse arbetsgruppen för demokratifrågor i syfte att utveckla demokratin inom Equmenia. Målet med utredningen har varit att se över de demokratiska strukturerna och alla medlemmars möjlighet att påverka Equmenia i stort. Arbetsgruppen fick följande arbetsuppgifter:

- Arbetsgruppen ska lyssna in Equmenias medlemmar genom en enkätundersökning.
- Arbetsgruppen ska analysera den nuvarande demokratiska situationen.
- Arbetsgruppen ska komma med konkreta förslag på hur Equmenia kan förbättra demokratin och allas möjlighet att påverka.

Resultatet är följande rapport som innehåller en analys av nuläget samt förslag på hur demokratin kan förbättras och hur allas möjlighet att påverka kan öka.

Arbetsgruppen har bestått av Daniel Andersson, Izabelle Adolfson, Karin Bylund, Linn Jonsson och Richard Roolf (styrelserepresentant). Gruppens medlemmar har samlade erfarenheter från bl.a. följande delar av Equmenias demokratiska arbete:

- Styrelseledamot på föreningsnivå
- Ordförande på föreningsnivå
- Deltagare i planeringsgrupp för regionstämma
- Medlem i stag
- Ledamot i nomineringskommittén
- Styrelseledamot i nationella styrelsen
- Deltagare på föreningsårsmöten samt som ombud på regionstämma och riksstämma

Dessa erfarenheter har vi tagit med oss i arbetet med utredningen.

Metod

Utgångspunkten var att arbetet skulle inledas i januari 2019, rekryteringen till gruppen drog dock ut på tiden och arbetsgruppen hade sitt första möte den 4:e april 2019.

Vår första uppgift blev att avgränsa vilken typ av data vi behövde samla in och när detta skulle ske. I huvudsak såg vi tre viktiga informationskällor; föreningarna, regionernas ordförande och ombuden på riksstämman. Detta resulterade i följande insatser:

- Under våren och sommaren 2019 intervjuades samtliga regioners ordförande. Intervjuerna hölls över telefon.
- En digital enkät skickades ut till samtliga 360 Equmenia-föreningars ordförande hösten 2019. Utskicket gjordes den 21 oktober tillsammans med handlingarna inför riksstämman. Påminnelse om enkäten skickades ut 19 november. Påminnelse gjordes även i Facebookgruppen ”Equmenia Forum”. Sista svarsdag på enkäten var den 21 november 2019. 88 föreningar besvarade enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 24%. Det är lägre än vi önskat men av dessa svarade 69% att de inte skulle skicka ombud till riksstämman. Eftersom detta var den målgrupp som intresserade oss mest i denna enkät var det positivt att majoriteten av svaren ändå kom från dessa föreningar.

- En enkät genomfördes även på riksstämman lördagen den 23 november 2019 i Årjäng. Enkäten riktade sig till de 105 ombuden, enligt aktuell röstlängd. Vi fick in 99 svar, vilket därmed ger en svarsfrekvens på 94%.
- Arbetsgruppen deltog även med en station under verksamhetstorget på riksstämman lördagen den 23 november 2019 i Årjäng. Där samlade vi in tankar och idéer kopplade till demokratifrågor i organisationen.

Utöver detta har vi läst igenom tidigare motioner, statistik och handlingar kopplat till riksstämma och regionstämmer, rapporten *En demokratisk riksstämma* framtagen av Arbetsgruppen för mångfald och inkludering samt kandidatuppsatsen *Den heliga anden och vi har beslutat - En kvalitativ studie av konsensusmetoder i Equmeniakyrkans kyrkokonferens*.

Under våren 2020 har vi sammanställt och analyserat resultaten. Utifrån sammanställningarna har vi tagit fram ett antal förslag på hur demokratin och allas möjligheter att påverka kan förbättras. Dessa förslag baseras enbart på våra analyser av resultatet. Vi har med andra ord inte tagit hänsyn till praktiska eller ekonomiska begränsningar.

Vi har valt att dela upp rapporten i olika områden. De flesta kapitel inleds med en problemformulering som beskriver nuläget. Därefter följer en analys av läget, en presentation av olika lösningsalternativ och avslutas med arbetsgruppens förslag på åtgärd. De två sista kapitlen i rapporten berör konsensusmetoder och perspektiv på att inkludera barnen i Equmenias verksamhet. Dessa ämnen har kommit upp för diskussion under arbetets gång och som vi vill inkludera för att föra vidare samtal kring i organisationen. Analyserna baseras på dokument och arbetsgruppens erfarenheter men ingen övrig empiri har samlats in under dessa punkter.

2. Demokratisk struktur på regions- och nationell nivå

Equmenia är organiserat i tre demokratiska nivåer: (1) Föreningarnas årsmöten, (2) Regionstämmor och (3) Riksstämman. I den här delen har vi valt att studera regionstämmorna i relation till riksstämman. Föreningarna kan skicka ombud till båda dessa beslutande organ.

Problemformulering

En stor andel av föreningarna väljer att inte skicka några ombud till regionstämma och riksstämma. Av Equmenias 360 föreningar valde endast 53 föreningar att skicka ombud till riksstämman 2019¹, vilket är en stor minskning från året innan, 2018, då 88 föreningar var representerade.² Vi har inte undersökt vad just det tappet beror på, men en gissning kan vara att det är svårare att rent geografiskt ta sig till Årjäng jämfört med Linköping.

Vi upplever att den generella uppfattningen inom Equmenia är att föreningarna är mer välrepresenterade på riksstämman än på regionstämmorna. Men faktum är att 2019 fanns 66 föreningar representerade på regionstämmorna.³ Det var med andra ord 13 fler föreningar som skickade ombud till regionstämmorna än riksstämman det året. På riksstämman deltog samma år 105 ombud och därutöver fanns 97 övriga funktionärer plats.⁴ Det innebär att nästan hälften av de som rör sig på riksstämman inte är ombud och därmed inte en del av de demokratiska besluten. Detta kan vara en anledning till upplevelsen att föreningarna är mer representerade på riksstämman.

Samtliga av regionernas ordförande är överens om att det är svårt att få föreningarna att engagera sig inför regionstämmorna.⁵ Några av föreningarna själva svarar i enkäten att det är en utmaning att få engagemanget och tiden att räcka till föreningen, regionen och riksstämman. I slutändan blir det en prioriteringsfråga, och i första hand kommer då ofta den egna föreningen.⁶ Av de föreningar som inte åkte på sin regionstämma svarade 79% att det beror på brist på ombud som vill åka.⁷ Motsvarande siffra för riksstämman är 77%.⁸

Varför finns det då få som vill åka? Arbetsgruppen tror inte att det finns någon universallösning som kan få föreningarna att öka sitt deltagande. Däremot har vi sett ett antal olika faktorer vi tror påverkar den låga närvaron.

Otydlighet kring regionernas roll

Efter att ha genomfört intervjuer med regionernas ordförande och tagit del av enkäten med föreningarna kan vi konstatera att det finns oklarheter kring regionernas roll. Vi frågade samtliga regioners ordförande vilka frågor som ska hanteras på regional respektive nationell nivå. Ingen av dem kunde ge ett tydligt svar på den frågan. Det visade sig finnas oklarheter kring regionens mandat: vem bestämmer vad? Bland annat lyfts utmaningen med de anställda. De har sin anställning nationellt hos Equmeniakyrkan men regionen som uppdragsgivare. Vem har då ansvaret i praktiken? En

¹ Enligt riksstämmans incheckning 2019

² Bilaga 2 s. 2

³ Enligt regionstämmornas protokoll: Mitt 8, Nord 8, Stockholm 6, Svealand 9, Syd 8, Väst 11, Öst 16 (osäkra siffror från Region Syd)

⁴ Enligt riksstämmans incheckning 2019

⁵ Bilaga 1 s. 1

⁶ Bilaga 3 s. 13

⁷ Bilaga 3 s. 12

⁸ Bilaga 3 s. 3

ordförande ställde sig frågan om regionstyrelsen egentligen behövs eller om regionen endast är en föreningstekniks lösning.⁹ I enkäten till föreningarna uppkom kommentaren om det är dags att utreda regionernas roll.¹⁰ En stor anledning till att Equmenia valt att organisera sig med regioner är möjligheten att ansöka om landstingsbidrag eftersom detta ofta kräver att regionen ska vara en egen demokratisk organisation. Detta är däremot inte en helt självklar lösning eftersom regionerna kan sträcka sig över flera landsting.

En regionordförande uttrycker att det finns föreningar som inte vill ha någon kontakt med regionerna eftersom de inte ser något behov av det. En annan menar att föreningarna har dålig insikt i vilket material och hjälp som är möjlig att få från regionerna.¹¹ Samma bild ger föreningarna när de svarar på frågan om de upplever att beslut som fattas på regionstämman påverkar deras förening. De får svara på en skala 1–5 där 1 står för *”Nej, i liten grad”* och 5 står för *”Ja, i stor grad”*. 79% svarar alternativ 1–3.¹²

En av regionernas ordförande menar att det finns föreningar som uttrycker att de visste vad som fanns på de tidigare distrikten, men inte vad som finns på de nya regionerna.¹³

Några av regionernas ordförande uttrycker en oro kring att regionen och det nationella utvecklas till olika organisationer istället för att utvecklas som olika delar av en organisation. En ökad kommunikation mellan regionerna och det nationella efterfrågas. En annan ordförande lyfter att Equmenia behöver bli bättre på återkoppling. Vad händer med de beslut som fattades och de arbetsgrupper som tillsätts?¹⁴

Varje region har sin prägel och arbetar delvis på sitt sätt. Det är något att vara stolt över. Det är inte meningen att regionerna ska vara exakt likadana utan tanken är att de ska möta sin regions behov. Samtidigt svarar alla regionordföranden att deras styrelser har ett litet, om ens något, samarbete med Equmenia nationellt. Ordförandeträffen i januari lyfts som positiv, men också som det enda tillfället för samarbete.¹⁵

Behov av att förlänga motionstiden

Fyra av regionsordförandena uttryckte självt en önskan om förlängd motionstid så att regionerna kan motionera till riksstämman. Resterande tre regioner har fått förslaget presenterat för sig och håller med om att det är en bra idé. En ordförande menar att det har funnits tillfällen där de har velat ge en motion *”mer tyngd”* genom att skicka den från hela regionen istället från en enskild förening.¹⁶

En annan ordförande uttrycker att dagens upplägg är svårarbetat. Den menar att om de på regionstämman kommer på en idé kan den lyftas på riksstämman först drygt ett år senare. En förlängd motionstid skulle därför underlätta arbetet. En tredje ordförande styrker detta genom att säga att det alltid känns som att regionerna ligger ett år efter när det kommer till beslut som fattas nationellt.¹⁷

⁹ Bilaga 1 s. 1–2

¹⁰ Bilaga 3 s. 13

¹¹ Bilaga 1 s. 1

¹² Bilaga 3 s. 11

¹³ Bilaga 1 s. 1

¹⁴ Bilaga 1 s. 1

¹⁵ Bilaga 1 s. 1

¹⁶ Bilaga 1 s. 1

¹⁷ Bilaga 1 s. 1

Hur regionstämman utformas

Flera av regionerna förlägger regionstämman samtidigt som ett annat evenemang för att locka fler deltagare. Många gånger samkörs det med någon form av tonårsevenemang.¹⁸ Även i enkäten till föreningarnas ordförande har det framkommit att flera önskar att stämman förläggs samtidigt som ett annat evenemang.¹⁹ Någon förening föreslår också att regionstämorna borde ligga samtidigt som riksstämman så att deltagare endast behöver boka upp en helg.²⁰

Analys

Oklarhet kring regionernas roll

Det finns en samstämmig bild, både från regionsordföranden och föreningar, om att det råder oklarheter kring regionernas roll i förhållande till det nationella arbetet. Egentligen är det därför inte konstigt att föreningarna har svårt att förstå regionernas uppdrag när ordförandena själva har svårt att definiera det. En naturlig konsekvens av detta skulle också kunna vara ett lågt demokratiskt engagemang eftersom föreningen inte ser någon större mening med att delta på regionstämorna. Equmenia behöver därför se över sina demokratiska strukturer och tydliggöra regionernas roll och funktion i relation till det nationella arbetet. Vi anser att Equmenia behöver ställa sig följande frågor:

- Hur vill vi att Equmenias organisation ska se ut? Hur behöver den se ut? Hur behöver den inte se ut?
- Vilka beslut ska fattas på vilken nivå?
- Vilka behov har föreningarna som endast kan lösas regionalt/nationellt?
- Hur ska detta tydliggöras för föreningarna?

En risk med en otydlig ansvarsfördelning inom organisationen är att känslan av att påverka minskar. Regionstyrelsen ska exempelvis ha det övergripande ansvaret för regionens verksamhet, men vår tolkning är att styrelserna i praktiken delvis saknar det mandatet. På det sätt Equmenia är organiserat idag blir det ofta personalen på regionerna som är den naturliga kopplingen mellan det nationella och regionernas styrelser. Det är såklart bra och de anställda fyller en mycket viktig funktion. Men det kan finnas tillfällen när det egentligen borde vara en regionstyrelse som nås av informationen först och har möjlighet att agera på den och i sin tur informera sin personal. I verkligheten har det visat sig att regionstyrelserna knappt har någon kontakt med den nationella nivån. Risken med detta är att det blir de regionanställda som har ansvaret och makten över informationen och därmed större påverkan än styrelsen. Det känns viktigt att understryka att det inte är någon regionordförande som uttryckt att denna oro, utan det är arbetsgruppen som identifierat den risken. Vi anser att Equmenia skulle må bra av en tydligare ansvarsfördelning.

Vi anser därför att det finns två alternativ att välja mellan: Det första handlar om att låta Equmenias struktur se ut som idag men då bör regionstyrelserna få större inflytande. De måste känna att det är de som leder regionen och att det är det finns tydliga kontaktvägar mellan dem och det nationella. Det andra alternativet skulle istället vara att ta bort regionerna som demokratisk nivå. Det handlar

¹⁸ Bilaga 1 s. 1

¹⁹ Bilaga 3 s. 12

²⁰ Bilaga 3 s. 13

inte om att ta bort regionernas funktion eller de regionsanställda, utan om att istället styra regionerna från nationellt håll.

Behov av att förlänga motionstiden

Motionerna är ett sätt att skapa engagemang inför och under en riksstämman. Vi ser positivt på alla sätt som kan öka detta engagemang. Vi därför håller med om att Equmenia skulle vinna på att underlätta för regioner att motionera.

Hur regionstämman utformas

Självklart är det fantastiskt när demokrati kan kombineras med att ha trevligt. Det finns också en vinning i att förlägga årshögtider när deltagare redan är samlade. Däremot vill vi belysa en risk när regionstämman läggs samtidigt som exempelvis ett tonårsevenemang. Av naturliga skäl blir det de föreningar som har medverkande tonåringar som finns representerade. Om det i regionen finns föreningar som kanske endast bedriver scoutverksamhet sker en exkludering. Det kan också vara så att föreningar inte har tonåringar som vill delta, utan andra ombud, hur kan dessa i sådana fall inkluderas? Ur ett demokratiskt perspektiv är det viktigt att inte själva utformningen av stämman är exkluderande.

Att riksstämman och regionstämman ligger samtidigt skulle innebära att det inte går att motionera från regionstämman till riksstämman. Det blir också längre avstånd för de allra flesta jämfört med när regionstämman är förlagd i regionen. Om regionerna däremot tas bort som en demokratisk nivå skulle riksstämman i praktiken bli platsen för alla beslut.

Lösningalternativ

A Tillsätt en regionsutredning

Tillsätt en regionsutredning som kan se över regionernas roll och funktion i organisationen. Utredningen skulle bland annat behöva se över regionen som egen demokratisk nivå. Skulle regionerna kunna bedriva sin verksamhet och ha sin personal anställd utan en egen styrelse? I sådana fall skulle föreningarna kunna ta del av regionernas verksamhet men endast behöva skicka ombud till riksstämman. Eller finns det andra sätt att organisera sig på som skulle vara mer fördelaktigt? Detta behöver undersökas vidare. En regionsutredning skulle också kunna lyfta många andra aspekter som vi inte har undersökt inom ramen för vårt uppdrag, se frågor som vi lyft på sida 5–6.

B Flytta på regionstämorna och ändra deras karaktär

Flytta på regionstämorna så att de ligger ett halvår innan riksstämman. Regionstämman har då möjlighet att skicka in motioner till riksstämman utan att förändringar behöver göras i stadgarna. Genom att lägga stämorna med ett halvårs mellanrum skulle regionstämman vara ett perfekt tillfälle att återkoppla till föreningen vad som hänt/inte hänt sedan riksstämman. Regionstämman skulle då kunna få en mer förberedande och återkopplande roll i relation till riksstämman.

C Regionstämman som föreningarnas mötesplats

Att ändra karaktär på regionstämorna, enligt förslag B, skulle kunna dras ännu längre. Regionstämorna skulle rentav kunna bli föreningarnas mötesplats och att regionstämman i sin tur

väljer ombud till riksstämman. På så sätt skulle föreningarna endast behöva skicka ombud till en demokratisk nivå i sitt närområde, vilket underlättar både engagemang och restid. Riksstämman skulle på detta sätt få en högre representation med färre antal ombud.

D Förlänga motionstiden

Förlänga motionstiden i stadgarna så att det är möjligt för regionstämmorna att motionera till riksstämman.

Vid förslag B, C eller D

Om Equmenia väljer förslag B, C eller D vill vi även uppmana till att se över regionstämman som arrangemang. I de fall då evenemang används för att locka deltagare behöver den demokratiska inkluderingen säkerställas. Om regionstämman kombineras med ett event som riktar sig till en specifik målgrupp, behöver föreningar som inte inkluderas i evenemanget särskilt bjudas in.

Arbetsgruppens rekommendation

Eftersom både regionstämmor och riksstämman har ett lågt antal deltagande ombud anser vi att det är viktigt att ha ett helhetsperspektiv i det kommande arbetet med demokratifrågor. Både regioner och det nationella står inför liknande utmaningar vilket gör att åtgärderna behöver riktas gemensamt.

Först och främst ser vi att Equmenia behöver fundera kring sin organisationsstruktur. Det är för mycket oklarheter kring det regionala kontra det nationella. Därför föreslår vi lösningsalternativ A, att tillsätta en regionsutredning. Vi är medvetna om att det är ett alternativ som berör mer än de demokratiska strukturerna, och därmed sträcker sig utanför vårt uppdrag, men vi ser behovet av att undersöka detta mer grundligt. När ansvarsfördelningen blir tydligare för föreningarna tror vi att det blir lättare att motivera föreningar att engagera sig i aktuella frågor. Om resultatet av utredningen blir att fortsätta med befintlig organisationsstruktur rekommenderar vi alternativ B.

3. Medlemmarnas styrmedel: Verksamhetsplan och budget

Problemformulering

Vid enkäten besvarad av ombud vid Equmenias riksstämman 2019 svarade enbart 53% att det upplever sig kunna påverka verksamhetsplan och budget. Samtidigt uppger 62% att det är en av de viktigaste beslut som fattas.²¹

Riksstämmans är Equmenias högst beslutande organ och under riksstämman fattas många beslut där medlemmarna skall ha möjlighet att genom ombud få en direkt påverkan på verksamheten. Verksamhetsplan och budget är ombudens tydligaste möjlighet att påverka vad Equmenias styrelse skall arbeta med under kommande verksamhetsår.

Analys

Förändringar i budget får effekter på den verksamhet som kan genomföras och på samma sätt får förändringar i verksamhetsplan ofta effekter på budgeten. Detta gör att förändringar i verksamhetsplan och budget är relativt komplicerade.

Vid riksstämman 2018 föreslog Equmenias styrelse en ny form för verksamhetsplan. Tidigare hade verksamhetsplanen inkluderat ett fåtal riktningmål med ett större antal operativa delmål. Idag innehåller verksamhetsplanen enbart ett fåtal visionära riktningmål. Detta innebär att budgeten kan anpassas och operativa beslut kan fattas under riksstämman utan att verksamhetsplanen behöver ändras. Detta gör alltså att vissa beslut blir mindre komplicerade att besluta om. Vid införandet av den nya formen för verksamhetsplan lyfte styrelsen, bland annat, också en önskan om att flytta riksstämmans fokus till att i större grad diskutera Equmenias riktning och ideologiskt större frågor.

Vid den enkät som skickades till Equmenias föreningsordföranden menar 52 av 78 respondenter att beslut om större inriktningsfrågor är det viktigaste som händer på riksstämman.²² En kritik som också har lyfts är att målen nu är såpass breda att alla ställer sig bakom dem, vilket i förlängningen leder till att den efterfrågade diskussionen kring Equmenias riktning och ideologiska frågor riskerar att utebli. Att ändra i dessa stora mål kan också uppfattas som ett stort beslut vilket skulle få effekter på andra beslut såsom budget. Med den begränsade tid som finns under en riksstämman är det svårt att se och omhänderta alla de konsekvenser en sådan ändring skulle innebära.

Problemet verkar inte ligga i ombudens kunskap om riksstämmans påverkans och beslutsformer. Enligt den enkät som besvarades ombuden på 2019 års riksstämman uppger endast 7% att det finns information och regler som de inte förstår. Det verkar inte heller ligga i beslutsformerna under riksstämman eftersom 93% svarar att de tror att deras agerande under förhandlingarna kan påverka resultatet av omröstningarna.²³

²¹ Bilaga 4 s. 9

²² Bilaga 3 s. 7

²³ Bilaga 4 s. 5

Lösningalternativ

A Föreslå en mindre detaljerad budget

Detta skulle underlätta för ombuden att ändra i verksamhetsplan samt att göra tilläggsyrkanden eftersom budgeten inte behöver anpassas i samma utsträckning. Detta skulle dock minska medlemmarnas möjlighet att styra styrelsens kommande arbete.

B Skicka ut verksamhetsplanen på remiss till lokalföreningarna

På detta sätt får styrelsen möjlighet att vid behov anpassa budgeten efter förändringar i verksamhetsplanen.

B1 Remiss av verksamhetsplan sker under våren innan beslut skall fattas

I detta fall skulle medlemmarna sannolikt ha svårt att kommentera inkomna förändringsförslag innan riksstämman vilket skulle innebära liknande utmaningar som tidigare. Många föreningar upplever att det är tillräckligt svårt att hitta tid och engagemang till att delta på riksstämma. Vid vår enkät svarade 70% av föreningarna att de inte skulle skicka ombud till riksstämman och av dessa uppgav över 75% att orsaken var brist på ombud som ville eller kunde åka.²⁴ Utifrån detta är det troligt att antalet inkomna förändringsförslag skulle vara få.

B2 Verksamhetsplanen diskuteras vid riksstämman ett år innan beslut fattas

Detta skulle innebära goda möjligheter för ombuden att diskutera inriktningsmålen mellan sig samt med styrelsen. Det skulle också ge styrelsen goda möjligheter att anpassa budget utifrån föreslagna ändringar. En sådan remiss skulle dock innebära att arbetet med att ta fram verksamhetsplanen måste påbörjas tidigare. I dagsläget påbörjas arbetet ca. 10 månader innan riksstämman. I det fall riksstämman skall få möjlighet att diskutera målen ett år i förväg, behöver detta arbete påbörjas minst 15 månader innan beslutet skall fattas. Det skulle också innebära att arbetsgruppen för verksamhetsplan behöver arbeta parallellt med verksamhetsplaner för två olika år. På samma sätt skulle det innebära att ombuden behöver läsa in sig på och diskutera två verksamhetsplaner samtidigt.

B3 Remiss av verksamhetsplan vid regionsstämmorna

Förutom att regionsstämmorna är ett bra tillfälle för medlemmarna att påverka den kommande verksamhetsplanen skulle detta möjligen kunna öka intresset för deltagande vid regionsstämmorna. En nackdel är dock att tiden mellan regionsstämmorna och riksstämman idag är relativt kort, vilket kan skulle underlättas av om regionsstämmorna flyttade i tid enligt förslaget i kapitel 2.

C Besluta om tvåårig verksamhetsplan

På detta sätt kan både arbetsgruppen för verksamhetsplan och ombuden fokusera på en verksamhetsplan i taget. Equmenias stadgar säger dock att beslut om verksamhetsplan skall fattas vid riksstämman vilket med nuvarande formulering måste tolkas som varje riksstämma.²⁵ Däremot måste inte en riksstämma hållas varje år.²⁶

²⁴ Bilaga 3 s. 3, 12–13

²⁵ Equmenias Stadgar 2014–1 §6.3

²⁶ Equmenias Stadgar 2014–1 §3.1

Arbetsgruppens rekommendation

Demokratiutredningen föreslår att verksamhetsplanen lämnas till medlemmarna på remiss företrädesvis vid riksstämma ett år före beslut, lösningsalternativ B2, samt vid regionstämmorna, lösningsalternativ B3. Detta innebär att verksamhetsplanen för 2022 lämnas på remiss vid riksstämman 2020 samt regionstämmorna 2021 för beslut i riksstämman 2021 och verkställande 2022. Då skapas goda möjligheter att föra de diskussioner om Equmenias riktning som både styrelse och ombud efterfrågat. På samma sätt kan andra viktiga beslut skickas ut på remiss till föreningarna i god tid innan riksstämman i syfte att väcka intresse för kommande inriktningsfrågor.

4. Medlemmarnas styrmedel: Motioner

Problemformulering

Equmenias föreningar och ombud upplever att motioner är ett av de bästa sätten att påverka riksstämman, samtidigt inkommer få motioner. Mellan 2017–2019 har endast 8 motioner inkommit.

Analys

Equmenia har under åren 2017–2019 haft totalt 8 motioner till riksstämman.²⁷ För att sätta detta i perspektiv kan det jämföras med Svenska Kyrkans Unga som under samma period haft 22 motioner till sitt riksårsmöte.²⁹ Sedan Equmenias första riksstämma 2009 har det totalt inkommit 28 motioner vilket innebär ungefär 3 per år.³⁰

Bakgrunden till det låga antalet motioner är inte bristande tilltro till dess effektivitet. I enkäten till riksstämmans ombud svarar 74% av ombuden att beslut om motioner är en av de viktigaste frågorna vid riksstämman. Beslut om motioner är också den fråga som flest ombud (90%) upplever att de kan påverka och 51% av ombuden upplever att det är en av de bästa metoderna för att påverka riksstämman.³¹ I den enkät som skickades ut till alla föreningsordförande svarade 34% av att de inte vet hur man gör för att skicka in en motion till riksstämman.³²

Före 2015 hade styrelsen enbart yrkat bifall på 1 av 16 motioner.³³ I flera fall har styrelsen ställt sig bakom motionens intention men inte att-satsens formulering. Det är rimligt att anta att styrelsens yrkanden och inställning till motionerna kommer påverka medlemmarnas vilja att motionera. Från 2015 har styrelsen yrkat bifall på hälften av motionerna. Med undantag för riksstämman 2017, då 5 motioner inkom, har detta dock inte resulterat i ett ökat antal motioner.

Lösningalternativ

A Ge regionstämmorna möjlighet att motionera efter att motionstiden gått ut

På detta sätt kan regionstämman bli ett forum för att tillsammans formulera motioner utifrån uppleva utmaningar och behov. Detta skulle innebära att fler medlemmar ges möjlighet att delta i skrivandet av motionerna vilket i de flesta fall bör innebära väl genomtänkta förslag. Det skulle också vara ett stöd till föreningar som upplever det svårt att formulera eller skicka in en motion. Möjligen skulle detta innebära att deltagarantalet vid regionstämmorna går upp men detta bekräftas inte av föreningarnas synpunkter på hur vi får fler att delta på regionstämman.³⁴

²⁷ <https://equmenia.se/riksstamma/>

²⁸ <https://equmenia.se/tidigare-riksstammor/>

²⁹ <https://svenskakyrkansunga.se/om-oss/dokument/arsmotesprotokoll/>

³⁰ <https://equmenia.se/tidigare-riksstammor/>

³¹ Bilaga 4 s. 9

³² Bilaga 3 s. 11

³³ <https://equmenia.se/tidigare-riksstammor/>

³⁴ Bilaga 3 s. 12–13

B Skrivhjälp för motioner kan ges under året

Erfarna tidigare riksstämmobesökare och föreningsaktiva (alumner) kan finnas tillgängliga att kontakta för föreningar som vill skriva en motion. Sådant stöd kan också erbjudas i anslutning till regionstämman.

C Skrivhjälp vid riksstämman för motioner som behandlas kommande år

Ett forum för att hjälpa ombuden att formulera motioner vid riksstämman skulle underlätta för de som upplever det svårt att formulera motioner eller som är osäkra på processen för att skicka in. Under riksstämman har ombuden ett fokus där det är sannolikt att fler förslag uppkommer än i vardagen. Att tillvarata dessa idéer genom att formulera motioner under riksstämman skulle sannolikt leda till fler motioner. Det är inte ombuden utan föreningarna som skall motionera men motionen förberedas i detta forum för att bearbetas och skickas in av lokalföreningen. 36% av ombuden uppger att de innan riksstämman läst igenom handlingarna tillsammans med styrelse/ordförande, samt 22% av ombuden svarar att föreningen bestämt hur de skall rösta.³⁵ Med denna bakgrund är det rimligt att anta att ett antal föreningar skulle vilja vara delaktiga i formulering av motioner.

D Nyttja konsensusmetoden för beslutsfattande

Detta skulle minska vikten av väl formulerade att-satser. Med parlamentariska metoder är att-satserna avgörande för utfallet, med konsensusmetoden flyttas fokus till problemformuleringen och att-satsen formuleras av presidiet utifrån de diskussioner som förs. På detta sätt behöver inte heller styrelsen yrka avslag på motioner när det finns en att-sats som de inte ställer sig bakom, även om de ställer sig bakom andemeningen.

Arbetsgruppens rekommendation

Arbetsgruppen rekommenderar att överväga att införa alternativ B och C. Skrivhjälpen bör vara ett forum med stöd för formulering av motioner och information om skrivprocessen. Möjligen kan ombuden uppmuntras att ta med den skrivna motionen hem till föreningen på remiss eller vidareutveckling. Vidare tycker arbetsgruppen att Equmenia bör överväga att införa lösningsalternativ D, konsensusmetoder för beslutsfattande, vid riksstämman för att i högre grad nå de inriktningsfokuserade frågorna som efterfrågas. Detta skulle också kunna hjälpa föreningarna att lyfta frågor till riksstämman utan att fastna vid svåra att-satser. Flyttas regionstämmorna enligt förslaget under kapitel 2 och 3 behöver inte motionstiden förlängas.

³⁵ Bilaga 4 s. 3

5. Nomineringskommittén

Problemformulering

Nomineringskommittén är Equmenias valberedning. Detta innebär att de tar emot och bereder val till styrelsen inför riksstämman. Kommitténs ledamöter nomineras av regionerna, en från varje region, och väljs på riksstämman. Ledamöterna i nomineringskommittén är valda på ett år. Det har historiskt sett varit svårt att hitta personer att nominera till detta uppdrag och det händer att regionerna inte nominerar någon alls. Detta har i sin tur lett till att riksstämman på sittande möte har hittat kandidater och valt dessa.

Nomineringskommitténs uppdrag är som sagt att presentera förslag till styrelse och ordförande till riksstämman. Enskilda kandidater har möjlighet att kandidera utanför nomineringskommitténs förslag – detta har däremot aldrig inträffat.

I enkäten som gick ut till föreningarnas ordförande ställdes frågan vad föreningen anser är det viktigaste som händer under riksstämman. Till frågan fanns ett antal svarsalternativ och föreningarna hade möjlighet att välja flera. Det alternativ som visade sig vara minst viktigt blev just val av nomineringskommitté. Endast tre föreningar hade angett det som viktigt. Detta kan jämföras med val till styrelse och ordförande som 28 föreningar ansåg var viktigt eller beslut om större inriktningsfrågor som flest föreningar, 52 stycken, tyckte var viktigast.³⁶

Analys

Att regionerna inte alltid nominerar ledamöter till nomineringskommittén och att valen ibland blir spontana i sittande möte anser vi är en stor demokratisk risk. Detta eftersom kommittén har såpass stort inflytande när det kommer till val. Hur säkerställer vi en mångfacetterad och kvalificerad nomineringskommitté när vi väljer på detta sätt? Nomineringar på sittande möte behöver i sig inte vara ett problem, men vi ser brister i hur det hanteras. Det finns inga riktlinjer för att säga ”nej” eller flagga för mötet ifall olämpliga personer nomineras på spontant. Det finns heller inga rutiner för hur dessa kandidater presenteras. Att säkerställa detta är en viktig aspekt i vårt demokratiska arbete för att vi fortsatt kan välja rätt personer till våra förtroendeposter.

Det svårt att utifrån vår undersökning svara på frågan varför det aldrig presenteras några övernamn till Equmenias styrelse. Kanske har vi varit nöjda med nomineringskommitténs förslag? Kanske finns inte kulturen och traditionen av att ställa upp utanför det framtagna förslaget? Oavsett anledning ser vi det som ett uttryck för nomineringskommitténs viktiga roll för Equmenia.

Det är därför anmärkningsvärt att endast tre föreningar tycker att valet till nomineringskommittén är det viktigaste på riksstämman, samtidigt som styrelse- och ordförandevalet ses som mycket viktigare. I praktiken har nomineringskommittén stor makt över vilken styrelse som i slutändan väljs. Vi anser att detta visar på att många föreningar inte har förståelse för att styrelsevalet i så stor grad påverkas av nomineringskommitténs arbete - som därmed borde vara ett minst lika viktigt val.

Vi vill därför betona att valet av, och uppdraget som nomineringskommittén innehar, är en av de största demokratiska utmaningarna för Equmenia. Att denna fråga tycks vara såpass nedprioriterad,

³⁶ Bilaga 3 s. 7

av både regioner och föreningar, ser vi som allvarligt. Nomineringskommittén har en stor påverkan för vilka som innehar ledande förtroendeposter inom Equmenia och detta bör därför behandlas med största allvar eftersom konsekvenserna kan bli stora. Equmenia behöver därför säkerställa en demokratisk och inkluderande process för hur nomineringskommittén nomineras och väljs.

Lösningalternativ

A Stärka valprocessen av nomineringskommittén genom följande åtgärder:

- Se över nomineringsprocessen av nomineringskommittén. Sätt en tydlig kravprofil för att se till att det finns ett helhetstänk kring kommitténs ledamöter. Detta för att säkerställa att sammansättningen av nomineringskommittén är representativ för våra verksamheter, regioner och åldersgrupper.
- Tydliggör vilka personer som kan väljas till nomineringskommittén, dvs behöver personerna vara medlemmar i en förening? Räcker det att komma från en region, bo i en region?
- Tydliggör regionernas ansvar att föreslå ledamöter till nomineringskommittén. Vilka konsekvenser får det när de inte hittar någon representant? Kan en annan region få en extra plats då till exempel?
- Presentera kandidaterna till nomineringskommittén på ett tydligare sätt. I handlingarna finns intervjuer med de föreslagna styrelsemedlemmarna. Kan nomineringskommittén presenteras på samma eller liknande sätt?
- Se över hur rutinerna för när personer anmäler sig till nomineringskommittén under sittande möte. Vi anser att det är viktigt att tydliggöra hur dessa representanter ska presenteras för ombuden.
- Ta fram en rutin för hur ombuden kan ”protestera” mot att personer väljs in som ledamöter i nomineringskommittén om det skulle behövas.

B Minska nomineringskommitténs inflytande över styrelsevalet genom att:

- Ställa krav på övernamn, detta gör att riksstämman blir tvungen att välja och inte kan ge ett blankt ja till nomineringskommitténs förslag.
- Låta riksstämman besluta om den kravprofil från vilken nomineringskommittén letar efter nästa års kandidater till styrelsen.

Arbetsgruppens rekommendation

Vi vill vara tydliga med att nomineringskommittén spelar en viktig roll i vårt demokratiska arbete. Eftersom det historiskt varit svårt att hitta personer till nomineringskommittén och eftersom det råder vissa oklarheter kring praktiska frågor är det därför viktigt att se över dessa processer. Vi föreslår att samtliga punkter i lösningalternativ A övervägs för att stärka nomineringskommitténs status och därmed stärka Equmenias demokrati.

6. Ökat deltagande på riksstämman

Problemformulering

Två områden där vi ser brister i deltagande på riksstämman är antal närvarande föreningar och antalet inskickade motioner. Vi fann i vår undersökning bland föreningsordförande att runt 2/3³⁷ inte skulle skicka ombud till riksstämman, något som överensstämmer med statistik från tidigare stämmor. Den största anledningen till detta var att det finns en brist på ombud som vill eller kan åka. De ombud som faktiskt åker på riksstämman är där främst för att de tycker det är viktigt att deras förening representeras och för att föreningsdemokrati är kul, nästan ingen kommer dit ensam och väldigt få åker för att påverka i enskilda frågor.³⁸

Detta går i linje med att det inkommer få motioner till riksstämman, trots att ombuden på stämman upplever motioner vara ett av de bästa sätten att påverka stämman.³⁹ Motionerna väcker också ofta engagemang på stämman.

Analys

De som deltar på stämman gör ofta det av speciella skäl. Det kan vara eftersom det är viktigt att ens förening representeras, eller för att det finns ett intresse för föreningsdemokrati. Dessa faktorer är säkert nära sammankopplade för många. Väldigt få (7%)⁴⁰ åker på riksstämman själv och de flesta (66%)⁴¹ som deltog på riksstämman 2019 har deltagit tidigare. Detta är i sig inte speciellt konstigt eller negativt men kan utgöra ett hinder för att öka deltagandet och få fler att åka på stämman.

Det kan också leda till att riksstämman, och i förlängningen arbetet på riksnivå, blir ett särintresse som bara rör de i föreningen som faktiskt deltar på riksstämman. Föreningarna som deltagit i våra undersökningar upplever heller inte att återkopplingen är god nog från riksstämman.⁴² Endast 1/4 upplever den som *”bra”* eller *”mycket bra”*. Detta kan leda till lågt engagemang för vad som händer på riksnivå. Denna oro dyker upp i vår diskussion med regionsordförandena.

Den fråga som är viktigast på riksstämman svarar föreningarna är beslut om större inriktningsfrågor,⁴³ men dessa kan vara svåra att engagera sig i utan tydlig inblick i det arbete som redan sker. Ett tydligt avsteg från trenden går att se på riksstämman 2016. Denna stämma behandlade nämligen frågan om scoutavgift; en konkret fråga som påverkade många föreningar. På den riksstämman deltog fler ombud och det fanns ett större engagemang från föreningarna. Riksstämman hade också föregåtts av en särskild beredningskonferens där många deltagit.⁴⁴

Sammantaget har vi alltså en situation där det generellt är de som redan är ombud som har inblick i och engagerar sig i demokrati på nationell nivå. Föreningar som inte regelbundet skickar ombud riskerar då att vara långt utanför densamma.

³⁷ Bilaga 3 s. 2

³⁸ Bilaga 4 s.1

³⁹ Bilaga 4 s.5

⁴⁰ Bilaga 4 s.1

⁴¹ Bilaga 4 s.1

⁴² Bilaga 3 s. 6

⁴³ Bilaga 3 s.7

⁴⁴ Bilaga 2 s. 2

Betänk en förening som inte skickat ombud till riksstämman på flera år. De måste hitta någon som är villig att åka, helst flera stycken eftersom få åker ensamma. Dessa ska vara helst intresserade av föreningsdemokrati på riksnivå, något som är väldigt olikt all annan verksamhet som en förening inom Equmenia bedriver, de ska också vara motiverade nog att åka, att offra en helg ideellt arbete för något abstrakt som representation. Helst ska dessa blivande ombud känna människor som redan åker på riksstämman vilket inte alltid är fallet.

Ett liknande problem kan antas ligga till grund för bristen på motioner. Equmenia är med säkerhet fullt av engagerade människor som har bra idéer och förslag, men detta leder inte till mängder av motioner på stämman. En förklaring kan vara att de som tänker i mer nationella termer är de som ofta deltar på riksstämman. Ombuden på riksstämman är som vi tidigare nämnt, inte där för att påverka i enskilda frågor, och då faller det sig inte naturligt att motionera till riksstämman under året. För de som inte åker på riksstämman alls ligger tanken på att motionera troligen ännu längre bort.

Till detta kan tilläggas att riksstämman och den nationella demokratin är ganska frånvarande i lokalföreningarna, förutom när det är dags att delta på riksstämman. Återkopplingen och kommunikationen kring riksstämman under året skulle kunna bli effektivare.

Lösningalternativ

För få fler föreningar att skicka ombud till riksstämman har arbetsgruppen identifierat flera förändringar som kan göras. Stämman behöver kretsa mer kring konkreta frågor som går att kommunicera till föreningarna. Detta kan vara ett ökat antal motioner men också tydligare aktiva val kring styrelse, nomineringskommitté, verksamhetsplan och budget. Equmenias demokratiska process behöver synas mer under hela året, dels genom att det som skett på riksstämman kommuniceras tydligare, men också genom att involvera föreningarna kontinuerligt. De lokala föreningarna behöver en ökad delaktighet och bli medvetandegjorda om exempelvis motionsskrivande som ett sätt att påverka. Exempel på konkreta åtgärder följer:

A Frågor från styrelsen under året

I processen av att bereda riksstämman skickar styrelsen ut frågor till föreningarna kring de ämnen som styrelsen förväntar sig att stämman kommer kretsa kring. Dessa frågor kan vara om beslut riksstämman kommer fatta, där tankar och idéer kan hinna väckas innan stämman och bli en del av det förslag som går till beslut. De kan röra verksamhetsplan, eller vara direkt uppmanande till motionsskrivande (exempelvis: ”Equmenia vill nå ut till nyanlända ungdomar i vårt land, skicka in gärna in motioner om verksamhet för att göra detta”).

B Regionstämmorna som förberedelse för riksstämman

Om regionstämman förläggas så att det är möjligt för både dessa stämmor och enskilda föreningar att motionera till riksstämman kan regionstämman bli en plats där idéer och motioner kan förberedas inför riksstämman. Genom att göra detta till en del av regionstämmans uppgift kan fler idéer fångas upp och nå fram till riksstämman och med dessa idéer också följa ombud som åker för att påverka i konkreta enskilda frågor där de redan är engagerade. En motion signerad av en region eller flera föreningar har också lättare att samla flera blivande ombud från olika föreningar som kan åka tillsammans.

C Stöd till föreningarna

Det ska finnas lättillgängligt material som stöttar och förklarar i hur föreningen kan delta i Equmenias demokratiska process, hur motioner skrivs, vad ombud förväntas göra och olika sätt att påverka. Det kan också innefatta alumner i regionerna med erfarenhet av demokratiarbetet som kan stötta den lokala föreningen i motionsskrivande och andra delar av den demokratiska processen under året. Likt Redaktionsutskottets funktion på riksstämman fast under hela året.

D Effektivare kommunikation efter riksstämman

För att förmedla vilka beslut som fattas krävs mer än att protokollet publiceras på Equmenias hemsida. Nyttja de informationskanaler som finns för att förmedla det viktigaste på bred front. Ett exempel är att sammanfatta de stora besluten i en pedagogisk Youtube-video (I stil med den årliga *“budgetförklaringsfilmen”* på stämman). Det kan också vara posters och liknande som föreningarna kan sätta upp i sina kyrkor hemma.

E Halvårsavstämning

Att ett halvår efter riksstämman föra dialog och återkoppla till föreningarna. Både som en kvittens på att beslut genomförs och som en förberedelse inför nästa stämma.

Arbetsgruppens rekommendation

En viktig aspekt för ett ökat deltagande på riksstämman tror vi är att flytta regionstämmorna enligt förslag B. Genom att lägga dessa i kvartal två, ungefär ett halvår från riksstämman kan de användas för att implementera många av de föreslagna lösningarna. Det skulle finnas gott om tid under och efter regionstämman för att nätverka och tillsammans skriva motioner inför riksstämman. Det ger en möjlighet för den nationella styrelsen och anställda att möta upp de lokala föreningarna ytterligare en gång under året. Där kan det också finnas utrymme för att återkoppla från föregående riksstämma och väcka tankar inför nästa enligt förslag E. Regionernas roll mot riksorganisationen kan därigenom förtydligas och bli ett forum där lokala föreningar har möjlighet att hitta varandra och samlas kring idéer som kan genomföras på nationell nivå. Vi vill även slå ett slag för tydligare kommunikation efter riksstämman enligt förslag D.

7. Avstånd - resor och distansdeltagande

Problemformulering

En viktig aspekt att inkludera i den här utredningen är frågor om geografiska avstånd, resor och möjligheten att delta. Från den undersökning som gjordes på riksstämman 2018 var endast 63 av 381 föreningar representerade vid de sista förhandlingarna, alltså endast 17%. Detta kan ha flera möjliga orsaker men något som lyfts i både vår undersökning med föreningarna och under verksamhetstorget 2019 är frågor gällande långa avstånd och resor. Att 17% av föreningarna var representerade år 2018 blir tyvärr inte representativt för hela Equmenia och är därmed en demokratisk utmaning.⁴⁵ Vid riksstämman 2018 i Linköping deltog 134 ombud. Under riksstämman 2019 i Årjäng deltog 105 ombud vilket också är att räkna som en historiskt låg siffra.⁴⁶

Avstånd är den andra största anledningen (efter brist på ombud som vill åka) till varför föreningarna inte skickar ombud. Som kommentarer av föreningarna på förbättringsområden lyfts goda förbindelser till platsen för riksstämman, möjlighet att ta sig dit utan bil, och kortare resvägar. Under verksamhetstorget 2019 nämner flera personer att då förhandlingarna börjar redan fredag kväll är det väldigt svårt att hinna dit tills dess för de föreningar som har långt att åka.⁴⁷

Analys

De geografiska avstånden i Sverige är någonting som vi måste förhålla oss till. Oavsett var regionstämmor och riksstämman förläggs kommer många föreningar alltid ha en lång resväg. En av de vanligaste kommentarer som vi har fått in på den enkät som skickades ut till föreningarna är att riksstämman behöver förläggas på en ort med enkla resvägar.⁴⁸

En av våra hypoteser inledningsvis var att ekonomin skulle kunna vara en bidragande orsak till att en förening inte har möjlighet att skicka ombud. Men enligt vår enkät svarade endast 1 av 60 att bristande ekonomi skulle vara anledningen till att föreningen inte åker på riksstämman.⁴⁹ Däremot finns det några föreningar som i fritext uttrycker att det är dyrt att åka på riksstämman.⁵⁰ Någon föreslår också att organisationen borde se över ett reseutjämningsssystem.⁵¹ Men det går inte att påstå, utifrån vårt insamlade material, att ekonomin skulle vara en stor anledning till att inte åka på riksstämman. Trots det vill vi ändå lyfta några aspekter kring detta.

Det finns organisationer, såsom Sveriges Elevkårer, som stöttar sina föreningar att komma på årsmöten genom att betala hela resekostnaden, alternativt dela ut resebidrag baserat på avståndet. Vi har däremot inga belägg för att reseutjämningsystem skulle öka antalet ombud på Equmenias riksstämma. Däremot ser vi att det finns ett signalvärde i att Equmenia som organisation gör allt för att föreningarna ska ha möjlighet att komma. Det blir ytterligare en möjlighet att sätta ljus på den låga närvaron på riksstämman och få föreningarna att inse att deras närvaro spelar roll. Sedan ska man heller inte underskatta att för den förening som inte har ekonomiska förutsättningar att skicka ombud så kan ett bidrag göra hela skillnaden. Equmenia skulle därför kunna starta en fond där föreningen

⁴⁵ Equmenia (2018) - En enkätundersökning genomförd på Equmenias riksstämma 2018 s.2

⁴⁶ Bilaga 2 s.2

⁴⁷ Bilaga 5 s.2

⁴⁸ Bilaga 3 s.9

⁴⁹ Bilaga 3 s.3

⁵⁰ Bilaga 3 s.9

⁵¹ Bilaga 3 s.10

kan söka bidrag för resan. Här behöver kriterier sättas för vilka föreningar som är berättigade till bidraget, förslagsvis baserat på avstånd och valet av klimatanpassade transportmedel (i den mån det är möjligt). Eller så kan deltagaravgiften till riksstämman vara olika stor beroende på var i landet som föreningen finns, de som har högst resekostnader får betala lägre anmälningsavgift och tvärtom.

Det finns även andra sätt att minska föreningarnas kostnader. Ett sätt är att se över möjligheten för en förening att delta digitalt hemifrån. Då missar man den sociala delen men det blir ingen kostnad för föreningen. En mellanväg är att se över möjligheten att delta digitalt på riksstämman från olika platser i landet. Exempelvis skulle varje region kunna ha en knutpunkt där det finns en uppkoppling till den nationella riksstämman. Då minskar avståndet och resekostnaderna samtidigt som man får en begränsad social kontakt.

I enkäten som skickades ut till föreningarna var det en förening som föreslog att det borde arrangeras samåkning med närliggande föreningar.⁵² Detta är en idé som vi i arbetsgruppen sedan har spunnit vidare på. Vi kan konstatera att det är relativt ovanligt att ombuden åker ensamma. Många gånger är det också unga personer som skickas som ombud. Samtidigt nämns avstånd och resekostnad som besvärande omständigheter. Därför är en tanke att varje region får i uppdrag att anordna en gemensam resa, exempelvis en gemensam buss, till riksstämman. Då kan resan i sig bli en trevlig del av riksstämman där man redan i bussen kan skapa en god grupptillhörighet, även för de ombud som reser ensamma. En ansvarig reseledare skulle också kunna vara en trygghet för unga ombud. Detta resekoncept skulle kunna kompletteras med ett reseutjämningsystem som gör att resans pris blir detsamma oavsett region. Equmenia nationellt får då gå in och kompensera kostnaderna för de regioner som har längst resa istället för att kompensationen går till föreningarna.

Lösningalternativ

A Förlägg riksstämman på lättillgängliga orter

Om riksstämman hålls på orter med bra förbindelser längs stamnätet kan restiden kortas ner avsevärt och påverka antalet ombud som har möjlighet att åka.

B1 Reseutjämningsystem för föreningar

Se över ett reseutjämningsystem för föreningarna som skulle göra att den totala kostnaden för att skicka ombud blir ungefär lika stor för alla. En slutsats vi dragit är dock att det är resurser i form av tid som är det främsta hindret för deltagande och inte ekonomiska faktorer.

B2 Reseutjämningsystem för regioner

Se över ett reseutjämningsystem för regionerna som får ansvara för att föreningarna har ett gemensamt resealternativ från respektive region där den totala kostnaden för att skicka ombud blir ungefär lika för alla. Resan skulle även kunna ses som ett viktigt arrangemang rent socialt och en möjlighet för ombud som reser ensamma att tillhöra ett sammanhang.

⁵² Bilaga 3 s. 9

C Distansdeltagande

En annan aspekt som vi vill lyfta är de röster som höjts för att kunna delta på distans. Idéer om att kunna rösta genom “*e-legitimation*” för sin förening eller på annat sätt vara ombud på distans har diskuterats. Vi vill här lyfta aspekten distansdeltagande i kombination med ett potentiellt införande av konsensusmetoder kan bli komplext då metoden kräver mer av riksstämman under beslutsfattande. Men kanske att en kombination av att sitta tillsammans i regionen och sedan vara digitalt uppkopplad nationellt skulle kunna vara med medelväg.

D Se över möjligheter för digitala diskussionsforum för dialog och diskussioner kring motioner före och under stämmor

Detta tror vi skulle kunna bidra till ökade insikter och engagemang för riksstämman. Att inte fysiskt behöva resa till olika typer av möten effektiviserar vårt resursanvändande. Vi kan där också se över möjligheten att livesända stämmor för att öka tillgänglighet och intresse.

Arbetsgruppens rekommendation

Att sträva efter större deltagande och närvaro av fler föreningar i Equmenia är fortfarande av vikt men att söka alternativa och adderade möjligheter att kunna delta tror vi inte på något sätt ställer sig emot det utan är något att utforska vidare. Många kommentarer vi fått under utredningen gör även gällande att öka möjlighet till diskussion, närvaro, och information om beslut och underlag genom Equmenias webb, vilket skulle kunna vara en utvecklingsmöjlighet. Arbetsgruppen tror också att vi bör ha i åtanke att geografisk tillgänglighet spelar roll för deltagandet, och därmed för demokratin, inom Equmenia. Framför allt är det avstånd till knutpunkter för tåg och/eller tillgänglig kollektivtrafik som bör prioriteras. Arbetsgruppen föreslår alternativ A och D. Eftersom reseutjämningsystem inte har varit så efterfrågat i vår datainsamling är det svårare för oss att ta ställning för det. Samtidigt kan vi se att det finns starka skäl för Equmenia borde se över en sådan lösning och då rekommenderar vi alternativ B2 eftersom det utöver resekostnaderna skulle vara gynnsamt rent socialt.

8. Riksstämmans upplägg

Problemformulering

Ombuden på riksstämman 2019 fick besvara en enkät kring deras upplevelse av demokratin och beslutsprocesserna under själva förhandlingarna. För 33% av ombuden var det första gången de deltog i en riksstämman.⁵³ Trots det svarade samtliga ombud att de vet hur de ska göra för att rösta.⁵⁴ 98% vet hur de ska göra för att få yttra sig i talarstolen. 69% vet hur de kan påverka beslutsordningen under mötet. Och hela 93% tror att det de bidrar med under förhandlingarna kan påverka resultatet av omröstningarna.⁵⁵ Endast 7% upplever att det finns information och regler som de inte förstår.⁵⁶

Den metod som upplevs som allra bäst för att påverka riksstämman är påverkanstorg.⁵⁷ Den enda kritik som framkommer är att det under den aktuella riksstämman i Årjäng blev trångt vid påverkanstorg och därmed svårt att komma fram till respektive diskussionsfråga.⁵⁸

Det finns några förbättringsförslag från ombuden som återkommer i olika former och som handlar om att det inte är självklart att öppet visa vad ombuden röstar/tycker. Det framkommer önskemål om att sänka tröskeln för att tala i talarstolen. Ett alternativ som nämns är att digitalt anmäla sig till talarlistan. Då slipper ombud gå fram innan och lämna en lapp. Även en mer anonym omröstning efterfrågas, Detta kan göra det lättare att stå emot för gruppträck.⁵⁹ Det finns ombud som på samma sätt uttrycker att det inte är så lätt att rösta ja till ett alternativ om alla andra sagt ”ja” till ett annat.⁶⁰ Ett annat förslag som lyfts är att göra det enklare att komma åt internet under riksstämman.⁶¹

Analys

Att ombuden vet hur de kan påverka riksstämman och att hela 93% upplever att de kan bidra till besluten är ett väldigt gott resultat. Detta ser vi som ett kvitto på att Equumenia har utformat en riksstämman som är tydlig att förstå och hänga med i, även som nybörjare.

Påverkanstorg är den metod som sticker ut som den bästa för att påverka riksstämmans beslut. Därför känns det viktigt att påverkanstorg får en strategiskt bra plats i lokalerna och att det inte finns fysiska hinder för att alla ska kunna delta i samtalen.

Arbetsgruppen tycker att det är bra att ombuden lyfter förslag som att anmäla sig till talarlistan digitalt och att det är viktigt med tillgång till internet. Ombuden blir allt mer digitala och läser exempelvis handlingarna via nätet, vilket gör att riksstämman behöver skapa förutsättningar för detta.

Riksstämman ska självklart uppmana alla till att uttrycka sig via talarstolen. Men på samma gång tror vi att det är viktigt att acceptera att det är ett forum som inte passar alla. Därför behöver det finnas

⁵³ Bilaga 4 s. 1

⁵⁴ Bilaga 4 s. 4

⁵⁵ Bilaga 4 s. 5

⁵⁶ Bilaga 4 s. 4

⁵⁷ Bilaga 4 s. 9

⁵⁸ Bilaga 5 s. 1

⁵⁹ Bilaga 4 s. 10

⁶⁰ Bilaga 5 s. 1

⁶¹ Bilaga 4 s. 10

parallella sätt att uttrycka sig och även uppmuntra till dessa. Det kan exempelvis handla om påverkanstorg eller möjligheten att be någon annan att föredra ens åsikt i talarstolen.

Lösningalternativ

A Se över möjligheten att anmäla sig till talarlistan digitalt

B Anpassade lokaler

Säkerställ att lokalerna möjliggör riksstämmans olika delar, såsom påverkanstorg och tillgång till internet.

C Tydliggöra hur du gör din röst hörd

Tydliggör att talarstolen är ett av många sätt att uttrycka sin åsikt och att det finns andra alternativ för den som inte trivs med det.

Arbetsgruppens rekommendation

Sammantaget är vår uppfattning att riksstämman fungerar väldigt bra ur ett demokratiskt perspektiv. Det finns så klart alltid förbättringsmöjligheter, se samtliga lösningalternativ A-C, men på det stora hela ska Equmenia var stolta över sin riksstämman.

9. Konsensusmetoden

Bakgrund

Vid den enkät som besvarades av ombuden på Equmenias riksstämma 2019 lyftes en vilja att införa konsensusmetoder för beslutsfattande i Equmenias Riksstämma.⁶² Denna vilja kom också fram vid demokratiutredningens punkt på påverkanstorget vid samma riksstämma.⁶³

Frågan om konsensusmetoder i Equmenia har lyfts i flera olika sammanhang och Equmenias demokratiutredning har därför valt att kommentera detta ur ett demokratiskt perspektiv. För ett bredare perspektiv på frågan hänvisas till kandidatuppsatsen ”*Den heliga anden och vi har beslutat – En kvalitativ studie av konsensusmetoder i Equmeniakyrkans kyrkokonferens*” Författare till kandidatuppsatsen är Kim Lillskog, tidigare vice ordförande i Equmenia. I denna uppsats redogörs bland annat för de historiska och teologiska perspektiven bakom införande av konsensusmetoden i Equmeniakyrkans kyrkokonferens.

Konsensusmetodens styrkor

Med dagens beslutsmetoder, vilka brukar benämnas parlamentariska beslutsmetoder, ställs stora krav på motionärer när det kommer till att formulera att-satser. Med parlamentariska metoder tar stämman egentligen enbart ställning till beslutsförslaget, dvs. att-satsen. Det finns förvisso möjlighet att föreslå andra att-satser men även dessa tas fram av en eller ett fåtal individer. Med konsensusmetoder fokuserar stämman på samtal och öppna frågeställningar kring ett beskrivet problem eller annan frågeställning. För att på det sättet hitta mötets gemensamma vilja.⁶⁴ Det är därefter upp till presidiet att utifrån samtalen börja formulera beslutsförslag som de tror att stämman kan nå enighet kring.⁶⁵ Detta gör det enklare för oerfarna motionärer att motionera eftersom de inte måste ha ett perfekt formulerat beslutsförslag. Equmeniakyrkan skriver att motionen skall innehålla en brödtext med problemformulering, förslag på lösningar och ingångar till diskussion. Därefter avslutas en motion med Härmed överlämnar vi detta till kyrkokonferensen.⁶⁶ Det gör det enklare för oerfarna ombud att bidra till utfallet eftersom beslutsförslaget formas löpande under samtalen. I Kim Lillskogs studie lyfts också att beslutsunderlaget blir mer lättillgängligt genom att presidiet tar fram ett förslag i taget istället för flera olika förslag formulerade av olika ombud ställs mot varandra.⁶⁷

I studien av Kim Lillskog nämns också att införandet av konsensusmetoder sänder en viktig signal om att demokratin är viktig och något som kontinuerligt skall utvecklas.⁶⁸

Equmenia har sedan många år en ambition om att öka antalet unga deltagare vid Equmeniakyrkans kyrkokonferens. Detta var ett av de argumenten som lyftes för att separera riksstämman i tid från kyrkokonferensen. De ungas röst i kyrkokonferensen är viktig såväl för Equmenia som för Equmeniakyrkan.

⁶² Bilaga 4 s. 10

⁶³ Bilaga 5 s. 1

⁶⁴ Lillskog K. (2019) *Den Heliga Anden och vi har beslutat, en kvalitativ studie av konsensusmetoder i Equmeniakyrkans Kyrkokonferens: Kandidatuppsats*. Stockholm: Enskilda Högskolan Stockholm. s. 20

⁶⁵ Equmeniakyrkan (2019) Manual för beslutsfattande, Konsensusmetoder i Equmeniakyrkan. s. 10

⁶⁶ <https://equmeniakyrkan.se/kyrkan/kyrkokonferensen/skicka-in-en-motion/>

⁶⁷ Lillskog K. (2019) s. 26

⁶⁸ Lillskog K. (2019) s. 24

Tredje målet i Equmenias verksamhetsplan för 2020 lyder:

”Equmenia vill vara en del av barns och ungas väg till en personlig tro på Jesus Kristus och tillsammans med Equmeniakyrkan skapa förutsättningar för dem att växa in i församlingens gemenskap och uppdrag.”

Vid riksstämman 2019 uppgav 28% av ombuden att det någon gång deltagit vid kyrkokonferensen.⁶⁹ Detta är ingen obetydlig siffra men vi vill givetvis uppmuntra fler unga att vara en del av vår kyrkas demokrati. I Kim Lillskogs studie lyfts att det är en god ambition att få lokala församlingar att använda konsensus eftersom det minskar tröskeln att vara ombud.⁷⁰ På samma sätt finns det ett syfte med att minska denna tröskel mellan riksstämman och kyrkokonferensen.

Ett uttalat syfte med att använda konsensusmetoder vid beslutsfattande är att på ett tydligare sätt göra olika sorters röster med olika erfarenheter hörda i diskussion, debatt och samtal.⁷¹ Det kan t.ex. röra sig om röster från olika delar av landet eller de ungas röster. Vid en enkätundersökning under riksstämman 2018 uppgav 30% av ombuden att de var 25 år eller äldre. Detta är inte oproblemiskt i en organisation som riktar sig till målgruppen 0–25 år. Det är sannolikt att ombuden över 25 år har en större vana av mötesdeltagande och därmed har enklare att göra sig hörda i plenum. Det skulle därför vara positivt att vid behov kunna lyfta fram de yngre rösterna i riksstämman vilket är fullt möjligt med nuvarande beslutsformer men ett uttalat syfte med konsensusmetoderna.

Farhågor och utmaningar

Många uppfattar konsensusmetoderna som svåra. Equmeniakyrkans manual innehåller 16 sidor vilket kan uppfattas som mycket information för att klara av att fatta beslut vid en riksstämma. Upplevelsen av ombuden vid kyrkokonferensen är i många fall att det är enklare att vara delaktig vid beslutsfattande med konsensus än med tidigare parlamentära metoder.⁷² Ombuden vid Equmenias riksstämma är i stort relativt erfarna vid riksstämman 2019 uppgav enbart 33% av ombuden att de inte deltagit vid en riksstämma tidigare.⁷³

Det lyfts i Kim Lillskogs studie fram att metoderna ställer högre krav på ombudens engagemang för att beslutsprocesserna skall gå smidigt. Att man inte som tidigare kan vara passiv till dess att mötet skall fatta beslut utan att även den som inte talar behöver delta i debatten på andra sätt.⁷⁴ Å andra sidan innebär detta sannolikt att fler röster hörs fast med andra medel än att tala i plenum.⁷⁵ Det är också möjligt att ett större behov av engagemang också kommer leda till ett större engagemang.

En farhåga som lyftes både vid riksstämman 2019⁷⁶ och i Kim Lillskogs studie är att tidsåtgången skulle bli större. Lillskog menar dock att tiden hölls bättre vid de kyrkokonferenser där konsensus användes än vid tidigare konferenser.⁷⁷ Detta kan givetvis bero på andra faktorer såsom typ av motioner och presidets erfarenhet.

⁶⁹ Bilaga 4 s. 2

⁷⁰ Lillskog K. (2019) s. 32

⁷¹ Equmeniakyrkan (2019) s. 8

⁷² Lillskog K. (2019) s. 25, 38

⁷³ Bilaga 4 s. 1

⁷⁴ Lillskog K. (2019) s. 24

⁷⁵ Lillskog K. (2019) s. 38

⁷⁶ Bilaga 5 s. 1

⁷⁷ Lillskog K. (2019) s. 25

Ytterligare en vanlig farhåga vilken också lyfts fram i Lillskogs studie är att indikatorkortet som används skulle skapa en känsla av att vara bedömd. Att det skulle kännas obekvämt att alla ombud visar vad de tycker om det jag säger i talarstolen. Lillskog menar att denna problematik minskar genom införande av talarstationer som är vända till presidiet. Då talar ombuden till presidiet snarare än till ombuden. Detta skall ha gjort att fler valt att uttala sig.⁷⁸

Equmeniakyrkan skriver i sin manual att sann konsensus omöjliggör för församlingarna att skicka ombud med bundna mandat.⁷⁹ Här måste vi ställa oss frågan hur vi ser på ombuden, om ombuden skall vara en budbärare som för fram föreningens budskap eller om ombudet skall ha mandat att rösta i föreningens anda. Genom att införa konsensusmetoden omöjliggör vi alltså för ombuden att agera budbärare åt sin förening. Enligt en enkät som besvarades av ombuden vid Equmenias riksstämma 2019 svara 22% att föreningen i förväg har bestämt hur de skall rösta i olika frågor.⁸⁰ 22% kan uppfattas som lite då 78% alltså inte har fått sådana bundna mandat. Å andra sidan är ett betydande antal föreningar som väljer att skicka med ombuden en viss styrning och som därmed skulle påverkas av ett införande av konsensus.

Ombudens syn på Konsensusmetoden

Sammanfattningsvis upplevde samtliga informanter i Kim Lillskogs studie att införandet av konsensusmetoden var en positiv förändring.⁸¹ Konsensusmetoder verkar vara något av en vattendelare. Många som deltagit i kyrkokonferensen sedan 2017 då konsensusmetoderna infördes uttrycker en positiv erfarenhet. Samtidigt uttrycker många som inte har personlig erfarenhet av metoden farhågor och en känsla av otillgänglighet. Bland riksstämmobesökarna 2019 uttryckte flera en vilja att införa konsensusmetoderna i riksstämman.⁸² Det är rimligt att anta att denna vilja kom från deltagare som har erfarenhet av konsensusmetoderna. Vid en enkät utskickad till alla våra föreningar däremot uttrycktes ingen sådan önskan på öppna frågor som ”Har ni förslag på hur vi kan öka demokratin inom Equmenia?”⁸³ Detta beskrivs också av en informant i Kim Lillskogs studie som inledningsvis var skeptisk till konsensusmetoderna men som efter en kyrkokonferens beskriver sin upplevelse som ett bevis på att det kan forma om sättet vi tar beslut på, på ett väldigt vackert sätt.⁸⁴

Andra åtgärder

Vid Equmeniakyrkans kyrkokonferens presenteras motionerna av samtalstorgets processledare. Detta upplevdes av några negativt då de menar att det leder till ett minskat engagemang från motionären.⁸⁵ Equmenia bör överväga om detta är lämpligt.

Inför kyrkokonferensen har det arrangerats regionala träffar i syfte att presentera både kommande frågor och de använda beslutsmetoderna. Detta har upplevts positivt och skulle kunna bidra med ett ökat deltagande vid Equmenias regionstämmor samtidigt som det om konsensusmetoden infördes skulle innebära ett bra stöd till ombuden.

⁷⁸ Lillskog K. (2019) s. 25–26

⁷⁹ Equmeniakyrkan (2019) s. 6

⁸⁰ Bilaga 4 s. 3

⁸¹ Lillskog K. (2019) s. 25

⁸² Bilaga 4 s. 10

⁸³ Bilaga 3 s. 14–15

⁸⁴ Lillskog K. (2019) s. 25

⁸⁵ Lillskog K. (2019) s. 26

Arbetsgruppens rekommendation

Utifrån ett demokratiskt perspektiv rekommenderar demokratiutredningen Equmenias styrelse att överväga att föreslå en beslutsordning med utgångspunkt i konsensusmetoderna. Detta bör dock inte ske fullt ut redan till riksstämman 2020. En lämpligare tidsplan är att använda konsensusmetoderna för några utvalda frågor 2020 och därefter införa metoden fullt ut 2021. Då presidiets roll är av stor betydelse bör ett presidium med tidigare erfarenhet av konsensusmetoderna föreslås vid den riksstämman där konsensusmetoderna införs. Det är också av vikt att se över hur vi på bästa sätt kan förbereda ombuden på dessa metoder t.ex. genom information vid regionstämmorna och genom en riksstämmoskola i anslutning till riksstämman.

10. Inkludera barnen

Analys

Historiskt sett har Equmeniakyrkan haft en viktig roll i uppbyggandet av svensk demokrati. Bland annat införde baptisterna kvinnlig rösträtt ett halvt sekel tidigare än den svenska riksdagen.⁸⁶ Vi har en historia att vara stolta över.

Idag är det istället en annan grupp i samhället som inte kommer till tals på det sätt som de har rätt till. Nämligen barnen. Sverige antog barnkonventionen om barns rättigheter redan år 1990. Däremot har barnkonventionen inte fått det genomslag som förväntades. Bland annat har det visat sig att barn inte tillfrågas i beslut som rör dem, vilket de har rätt till. Det här är ett av skälen till varför barnkonventionen gjordes till lag i Sverige. Förhoppningen är att lagen ska göra det svårare att bortse från barns rättigheter. Lagen gäller från och med den 1 januari 2020.⁸⁷

Equmenia är Sveriges största kristna barn- och ungdomsorganisation. På riksstämman tas beslut som i allra högsta grad påverkar de barn och unga som deltar i Equmenia-föreningar runt om i landet. Equmenia är bra på att ha ett barnperspektiv i sin verksamhet och arbetar varje dag med att vara en organisation där barn och unga växer. Men nu anser vi att det är läge att komplettera detta barnperspektiv med barnens perspektiv. Inte minst för att leva upp till den nya barnrättslagen där det står att barn ska inkluderas i beslut som rör dem. Det finns givetvis praktiska anledningar till att det inte är små barn som är ombud på riksstämman. Men vi vill ändå uppmana Equmenia att fundera på hur vi på ett tydligare sätt kan ta del av barnens perspektiv trots att de inte är med som ombud.

Att inkludera barnen i riksstämman kommer att innebära extra arbete. Men det kommer också innebära helt nya perspektiv som gör att vi kan bli bättre. Som ett exempel vill vi dela med oss av en händelse från en av landets Equmenia-föreningar. Där bjöds även barnen in till föreningens årsmöte. Under en del av årsmötet fick alla i uppgift att skriva utvecklingsförslag på lappar. Ett av barnen tyckte fortfarande att det var svårt att skriva och därför ritade han ett gäng pilar i en given ordning på sin lapp. När var och en skulle presentera sina förslag berättade barnet att han önskade att det fanns pilar på golvet i kyrkan. Anledningen var att det är svårt att hitta var i kyrkan samlingsen när kommer på spårarscouterna. Där och då insåg ledarna att det fanns ett otryggt moment för barnen, som var lätt att åtgärda, men som de själva aldrig hade tänkt på. Det är ett talande exempel på vad vi kan vinna genom att ta del av barnens perspektiv.

Vi vill utmana Equmenia till att även idag inta en viktig roll när det kommer till utvecklingen av svensk demokrati, den här gången genom arbetet med barnens perspektiv. Det här är fortfarande ett nytt område med stor utvecklingspotential och är det någon som ska gå före och inspirera andra är det Equmenia.

Arbetsgruppens rekommendation

Vårt förslag är att Equmenia ser över hur barnen kan inkluderas i viktiga beslut på riksstämman. Detta kan göras på många olika sätt, två exempel skulle kunna vara att:

⁸⁶ 2020-03-21 <https://www.dagen.se/livsstil/sjalvklar-plats-for-kvinnor-redan-1865-1.479578?paywall=true>

⁸⁷ 2020-03-21 Unicef - Folder_Barnkonventionen_blir_svensk_lag

- Ta fram ett arbetsmaterial till specifika verksamhetsområden, exempelvis spårarscouter, med koppling till den kommande riksstämman. Patrullerna kan sedan skicka in sina tankar och idéer till riksstämman. Det måste inte gälla hela dagordningen utan någon specifik fråga kan väljas ut. Det kan också vara olika verksamhetsområden som väljs som rådgivande olika år.
- Tillsätta en barnpanel med deltagare från våra olika verksamheter som kan finnas med i någon form under riksstämman. Dessa kan fungera som bollplank i olika frågor.

11. Slutord

Vi i arbetsgruppen för demokratifrågor har tagit med oss olika erfarenheter och perspektiv in i den här utredningen. Det visade sig vara en stor fördel i vårt arbete och gjorde att vi kunde belysa olika delar av situationen och tillsammans komma på fler lösningar än vad vi hade kunnat göra var och en för sig. Detta är inte på något sätt unikt för vårt arbete utan är egentligen demokratins kärna: Alla har en röst och kan bidra med viktiga perspektiv.

Vår förhoppning är att den här utredningen kan komma till användning i Equmenias fortsatta arbete med demokratifrågor så att fler kan och vill vara med och påverka.

/ Daniel Andersson, Isabelle Adolfson, Karin Bylund, Linn Jonsson och Richard Roolf

12. Referenser

Arenius, H (2015) *Självklar plats för kvinnor redan 1865*. Artikel publicerad i Dagen 7 dec. 2015. <https://www.dagen.se/livsstil/sjalvklar-plats-for-kvinnor-redan-1865-1.479578?paywall=true>

Equmenia (2018) - *En demokratisk riksstämma*. En enkätundersökning genomförd på Equmenias riksstämma 2018. https://equmenia.se/wp-content/uploads/sites/2/2016/01/En-demokratisk-riksstamma_Demokratirapport-.pdf

Equmenias (2014) Stadgar

https://equmenia.se/wp-content/uploads/sites/2/2016/01/Equmenias_stadgar_2014.pdf

Equmeniakyrkan (2019) *Manual för beslutsfattande*. Konsensusmetoder i Equmeniakyrkan.

<https://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2019/12/manual-konsensusmetoder-rev-2019.pdf>

Lillskog, K. (2019) *Den heliga Anden och vi har beslutat, en kvalitativ studie av konsensusmetoder i Equmeniakyrkans Kyrkokonferens*. Kandidatuppsats. Stockholm: Enskilda Högskolan Stockholm

Svenska Kyrkans Unga - Årsmötesprotokoll

<https://svenskakyrkansunga.se/om-oss/dokument/arsmotesprotokoll/>

Unicef (2018) Vad betyder det att barnkonventionen blir svensk lag? Rapport hämtad från:

<https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/vad-betyder-det-att-barnkonventionen-blir-svensk-lag>

13. Bilagor

Bilaga 1 - Sammanfattning av intervjuer med regionernas ordförande

Bilaga 2 - Statistik från Equmenias riksstämmor

Bilaga 3 - Sammanställning av den enkät som skickades ut till samtliga Equmenias föreningar i oktober 2019

Bilaga 4 - Sammanställning av den enkät som delades ut under riksstämman 2019

Bilaga 5 - Sammanställning av åsikter inhämtade under verksamhetstorget, riksstämman 2019